ΕΛΕΝΗ ΣΥΡΑΚΗ

Θυμήσου να ζήσεις

Memento Vivere

14η ΧΙΛΙΑΔΑ

ΕΞΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Θυμήσου να ζήσεις, Memento Vivere
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ελένη Συράκη
ΣΕΙΡΑ: Ελληνική λογοτεχνία
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ράνια Ζωίδου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Εκδόσεις Έξη

Copyright © Ελένη Συράκη
Copyright © 2013 Εκδόσεις Έξη

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2013, 2.000 αντίτυπα
Πρώτη ανατύπωση: Δεκέμβριος 2013, 3.000 αντίτυπα
Δεύτερη ανατύπωση: Ιανουάριος 2104, 6.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-80819-0-1

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν.2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η κατ' οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και γενικώς αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση σε οποιαδήποτε μορφή και εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Έξη
Λουίζης Ριανκούρ 13
11523 Αθήνα
Τηλ.: 211 4111078
www.ekdoseiseksi.gr
email: info@ekdoseiseksi.gr

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

ΕΛΕΝΗ ΣΥΡΑΚΗ

ΘΥΜΗΣΟΥ ΝΑ ΖΗΣΕΙΣ
«MEMENTO VIVERE»

Εκδόσεις Έξη

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

Στην Εύη και στον Μανόλη
και σε όσους ξέχασαν να ζήσουν

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

Ευχαριστίες

Στον Δημήτρη Μελαχροινούδη που πάντα με κατευθύνει με συνέπεια, ανυπόκριτο ενθουσιασμό και προθυμία στα ιστορικά μονοπάτια του τόπου μας. Στη φίλη μου Ζωή Μπακιρτζή για τις πληροφορίες της σχετικά με τα βυζαντινά μνημεία. Στους δικούς μου ανθρώπους, αλλά και στις φίλες μου –που τις θεωρώ αδελφές μου– αφού ανέχτηκαν χωρίς μεμψιμοιρίες τις πολύωρες απομονώσεις μου.

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ 13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ 55
ΝΕΟΦΥΤΟΣ 137
ΜΑΡΚΟΣ 145
ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΧΙΜΑΙΡΑΣ 157
ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑ 163
ΣΙΝΑΪΤΙΚΟ 169
ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ 183
ΣΚΙΕΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ 189
ΩΡΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ 227
ΟΔΥΝΗ ΚΑΙ ΠΑΘΟΣ 251
ΕΙΚΟΝΕΣ ΣΕ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟ ΦΟΝΤΟ 263
Η ΒΡΟΧΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ 285
ΑΣΑΛΕΥΤΕΣ ΖΩΕΣ 331
ΑΠΙΘΑΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΑ 339
ΜΝΗΜΕΣ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑ 359
ΟΡΓΙΣΜΕΝΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ 365
«ΘΥΜΗΣΟΥ ΝΑ ΖΗΣΕΙΣ» 385
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ 403
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ 413
ΜΕΜΕΝΤΟ VIVERE 425
ΕΠΙΛΟΓΟΣ 455

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κόλλησε το χαρτάκι στην πόρτα και κατέβηκε τρέχοντας τη στριφογυριστή σκάλα. Έστειλε ένα βεβιασμένο χαμόγελο στη θυρωρό που της ευχήθηκε «καλό ταξίδι» και μπήκε στο ταξί.

«Σας παρακαλώ πιο γρήγορα, δεν πρέπει να χάσω το αεροπλάνο».

Δυσκολεύτηκε να βρει εισιτήριο για Αθήνα. Το μοναδικό που βρήκε ήταν μέσω Μιλάνου. Ο γιατρός όμως ήταν κατηγορηματικός:

«Τα πράγματα είναι πιο δύσκολα από κάθε φορά. Να έρθεις όσο πιο γρήγορα μπορείς».

Η πανύψηλη αεροσυνοδός, κομψή μέσα στην άψογη στολή της και κουνιστή σαν μανεκέν σε πασαρέλα, την οδήγησε στη θέση της και τη βοήθησε να τακτοποιηθεί. Πάντα όταν άρχιζε η διαδικασία απογείωσης, ένιωθε να την καταλαμβάνει ένας ψιλοπανικός. Σαν κάτι να της εμπόδιζε την αναπνοή. Δεν ήθελε να παραδεχτεί ότι φοβόταν, αλλά, όπως και να το δεις, είναι αφύσικο να πετάς κλεισμένος σε μια κονσέρβα

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

στα δεκαοχτώ χιλιάδες πόδια, τρέχοντας με τριακόσια μίλια την ώρα.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που αντιμετώπιζε η γιαγιά πρόβλημα με την καρδιά της. Αρκετές φορές τα τελευταία χρόνια είχε νοσηλευτεί στην κλινική του κυρίου Στεφάνου. Όμως η Λίλη δεν μάθαινε τίποτα. Επιθυμία της γιαγιάς της, για να μην την αναστατώσει. Ώσπου το περασμένο καλοκαίρι, κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών, είχε μια κρίση και η Λίλη ανακάλυψε την αλήθεια. Μίλησε με τον κύριο Στεφάνου που, χωρίς να την τρομοκρατήσει, προσπάθησε να της μιλήσει για την κρισιμότητα του προβλήματος και να την προετοιμάσει για κάθε ενδεχόμενο.

Η γιαγιά ήταν ο μοναδικός της συγγενής. Η μαμά της πέθανε λίγο καιρό μετά τη γέννησή της και ο πατέρας της, αδυνατώντας ν' αντέξει την απώλεια της πολυαγαπημένης του γυναίκας, χάθηκε κάπου στη Νότια Αμερική. Η γιαγιά, απαρηγόρητη από τον θάνατο του μοναδικού παιδιού της, πήρε τη Λίλη λίγο μεγαλύτερη από ενός έτους και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, εγκαταλείποντας τη Χίο όπου ζούσε ως τότε, σε μια προσπάθεια ν' αλλάξει παραστάσεις, μιας και όλα εκεί της θύμιζαν τη λατρεμένη της Κορνηλία. Ανέθεσε τη διαχείριση της περιουσίας που είχε στο νησί σ' έναν γνωστό της δικηγόρο κι έριξε μαύρη πέτρα πίσω της. Διέγραψε τη Χίο από τη ζωή της. Ο μοναδικός σύνδεσμος με το νησί ήταν αυτός ο δικηγόρος, ο κύριος Μαυρίκος. Όταν πέθανε κι αυτός και τον αντικατέστησε ένας συνεργάτης του, τίποτα και κανείς δεν τους συνέδεε πια με τη Χίο.

Παππούδες και άλλοι συγγενείς δεν υπήρχαν. Ο παππούς είχε πεθάνει αρκετό καιρό πριν την κόρη του. Η γιαγιά δεν

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

μιλούσε ποτέ για εκείνον, σαν να τον είχε διαγράψει. Ήταν φυσικό να θεωρεί μοναδική απώλεια τον θάνατο της κόρης της. Μπροστά σε αυτό το τραγικό γεγονός, όλοι οι άλλοι θάνατοι δεν μετρούσαν. Αφού μάλιστα είχε πεθάνει πολλά χρόνια πριν από την κόρη του, πιθανόν να τον είχε ξεπεράσει. Όσες φορές κι αν προσπάθησε να μάθει κάτι γι' αυτόν, το πρόσωπο της γιαγιάς πέτρωνε και το στόμα έκλεινε ερμητικά. Έμαθε λοιπόν να μην ρωτάει και να ακούει μόνο όσα ήθελε η γιαγιά να της πει.

Έφτασε στο αεροδρόμιο του Ελληνικού ξημερώματα. Οι δρόμοι της Αθήνας ήταν άδειοι και τα φανάρια αναβόσβηναν στο πορτοκαλί χρώμα. Σε χρόνο ρεκόρ, το ταξί έφτασε στο Σύνταγμα.

Το σπίτι τους την υποδέχτηκε αψεγάδιαστα συγυρισμένο, όπως πάντα. Οι κουρτίνες τραβηγμένες ταίριαζαν τέλεια η μια πάνω στην άλλη, τα μαξιλάρια στον καναπέ, λοξά τοποθετημένα, έστεκαν φουσκωτά και καλοτιναγμένα, το παρκέ άστραφτε σαν να μην το είχε πατήσει ανθρώπινο πόδι, τα τασάκια που ποτέ δεν είχαν μυρίσει καπνό, στην ίδια θέση που είχαν πάντα, στο μικρό τραπεζάκι του σαλονιού.

Σήκωσε το ακουστικό και σχημάτισε τον αριθμό της κλινικής. Η νυσταγμένη φωνή της νοσοκόμας την έκανε να συνειδητοποιήσει πως ακόμα δεν είχε ξημερώσει.

«Καλημέρα σας. Θα ήθελα να μάθω για την υγεία της κυρίας Σελλά».

«Δυστυχώς, κυρία μου, κατέληξε χθες το απόγευμα».

Ασυναίσθητα, η πρώτη της σκέψη ήταν ότι, τώρα που πέθανε η γιαγιά, μπορούσε να πάρει ένα ζώο στο σπίτι. Κάτι που επιθυμούσε από μικρό παιδί, αλλά η γιαγιά ήταν πάντα αντίθετη σε μια τέτοια πιθανότητα. Συνήλθε αμέσως. Η γιαγιά

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

πέθανε και αυτή σκεφτόταν γάτες και σκύλους.

Κοίταξε γύρω. Η ματιά της σταμάτησε στην τεράστια σαν θρόνος μπερζέρα που δέσποζε στη μέση του σαλονιού, σκεπασμένη με το βελούδινο ριχτάρι και το ξύλινο σκαμπό μπροστά της, για να ακουμπάει η γιαγιά τα πόδια της τις ατέλειωτες ώρες που καθόταν αμίλητη και απρόσιτη σαν άγαλμα. Τη σήκωσε προσεκτικά, για να μην κάνει θόρυβο και ανησυχήσει τους ενοίκους που έμεναν στον από κάτω όροφο και την τοποθέτησε στην άκρη. Μετά πήρε το σκαμπό και το πήγε στην κρεβατοκάμαρα της γιαγιάς. Το άφησε στα πόδια του κρεβατιού, εκεί ήταν η θέση του. Άρχισε να περιφέρεται μέσα στο σπίτι, αδυνατώντας να πιστέψει ότι η γιαγιά της έφυγε οριστικά και αμετάκλητα. Ένιωσε μια ξεδιάντροπη ευφορία στη σκέψη πως μπορούσε ν' αλλάξει τη θέση των επίπλων, να τα τοποθετήσει σε όποιο μέρος τής άρεσε, ν' αφήσει ανοιχτές τις κουρτίνες για να μπει το φως, να φέρει το μαγνητόφωνο από το Παρίσι για ν' ακούει τη μουσική που της άρεσε, ν' αγοράσει μια μηχανή για να φτιάχνει τον καφέ της, να κρεμάσει έναν πίνακα του Πάμπλο πάνω από το τζάκι και προπαντός, να κρύψει όλ' αυτά τα παλιομοδίτικα κεντήματα και τις φωτογραφίες των προγόνων, που έκαναν το σπίτι να μοιάζει με μαυσωλείο.

Η φωτογραφία της μαμάς της με το κάπως φλου βλέμμα, που σου έδινε την εντύπωση πως δεν εστίαζε πουθενά, ή πως κοιτούσε κάτι που οι άλλοι δεν μπορούσαν να δουν, της χαμογελούσε πάνω στο ξύλο του τζακιού. Ο προπαππούς Νικήτας, η προγιαγιά Αρσινόη, γονείς της γιαγιάς της, στητοί και ντούροι, μέσα στο σκούρο του κοστούμι ο παππούς με το παπιγιόν να του σφίγγει τον λαιμό και το «κλακ» στο χέρι, σφιγμένη στο μακρύ φόρεμα και με το καπελίνο στραβά

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

στο κεφάλι η γιαγιά, κρατώντας ένα παρασόλι στο δεξί της χέρι, την ατένιζαν αγέλαστοι και σοβαροί, επιτιμώντας τη γι' αυτές τις βέβηλες σκέψεις. Χωρίς να διστάσει, ακούμπησε τη φωτογραφία μπρούμυτα πάνω στο ξύλο.

«Να, για να μάθετε».

Μπήκε στην κουζίνα κι έβγαλε από την κατάψυξη το σακουλάκι του τούρκικου καφέ, ερμητικά κλεισμένου στη νάιλον σακούλα. Υπήρχε στο σπίτι μόνο για την κυρία Νίκη, την καθαρίστρια, τη μοναδική που τον απαιτούσε μιας και για όλους τους άλλους ήταν απαγορευμένο είδος. Έφτιαξε έναν καφέ κυριολεκτικά βαπορίσιο και βγήκε στη βεράντα.

Το σπίτι τους ήταν στην αριστερή πλευρά της Βασιλίσσης Σοφίας, στον τελευταίο όροφο. Είχε πανοραμική θέα της Αθήνας. Ο λόφος του Αρδηττού με το Καλλιμάρμαρο στα πόδια του, το σκοτεινό πάρκο της Ριζαρείου, η Λέσχη Αξιωματικών με τους σκοπούς να στέκουν ασάλευτοι εμπρός στην κατάφωτη πρόσοψη, η Ακρόπολη παρακάτω και στο βάθος, περισσότερο υποψιαζόταν παρά έβλεπε, το Φάληρο. Το πλήθος των φώτων που στόλιζαν την πόλη, αντανακλούσε στον ουρανό σαν άσπρο φόντο, κρύβοντας τη λάμψη των αστεριών. Μόνο ο Αυγερινός άστραφτε προς την ανατολή και μερικά άλλα αστέρια, σκόρπια στον ουρανό, μετρημένα στα δάχτυλα. Ο ουρανός τής φάνηκε τόσο κοντινός και της έδωσε την εντύπωση πως, αν ανέβαινε στην ταράτσα και τέντωνε τα χέρια της, θα μπορούσε να τον ακουμπήσει. Η πόλη δεν είχε ξυπνήσει ακόμα. Ελάχιστα αυτοκίνητα διέσχιζαν τη λεωφόρο. Ξενυχτισμένοι χαροκόποι πατούσαν δυνατά το γκάζι για να πέσουν μια ώρα αρχύτερα στο ζεστό τους κρεβάτι. Ανάπνευσε βαθιά. Ο πρωινός χειμωνιάτικος αέρας, υγρός και κρύος, μούδιασε τη μύτη της. Ανατρίχιασε. Σήκωσε

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

τα μάτια και κοίταξε τον Υμηττό. Ένα αχνό ροζ χρώμα, σαν ξεβαμμένη ακουαρέλα, έβαφε το περίγραμμα του βουνού. Ένιωσε ότι κρυώνει. Μπήκε στο σπίτι κι έκλεισε την πόρτα.

Το πρώτο σπίτι που έμειναν όταν ήρθαν από τη Χίο, ήταν στην Καλλιθέα. Έζησαν εκεί τέσσερα χρόνια. Στο σπίτι της Βασιλίσσης Σοφίας εγκαταστάθηκαν τη χρονιά που η Λίλη πήγε στο νηπιαγωγείο. Οι μνήμες της από το σπίτι της Καλλιθέας ήταν θολές και ασαφείς. Θυμόταν αμυδρά το σχολείο που υπήρχε απέναντι, το κουδούνι που χτυπούσε ο επιστάτης και την ξυπνούσε κάθε πρωί, τις φωνές και τα γέλια των παιδιών στα διαλείμματα. Κολλούσε το πρόσωπό της στο τζάμι της μπαλκονόπορτας και παρακολουθούσε τα παιδιά να παίζουν με μια μπάλα, να τρέχουν, να γελούν, να μαλώνουν. Θυμόταν το οδυνηρό συναίσθημα της ζήλιας που τρυπούσε την καρδιά της. Ακόμα και τώρα πονούσε, όταν έφερνε στη μνήμη της πόσο ήθελε τότε να βρίσκεται στη θέση τους. Πολλές φορές συμμετείχε νοερά στο παιχνίδι τους, γελούσε μόνη της, κρυβόταν και αυτή πίσω από τα μεγάλα πεύκα της αυλής, τίναζε τα πόδια κλωτσώντας τη φανταστική μπάλα, μακαρίζοντας τα ευτυχισμένα παιδιά του αντικρινού σχολείου.

«Κορνηλία, μην ακουμπάς το πρόσωπό σου στο τζάμι. Θα το λερώσεις».

Η αυστηρή φωνή της γιαγιάς, είχε πάντα τη δυνατότητα να την αποσπά από τη μακαριότητα.

Της είχαν δώσει το όνομα της μαμάς της: Κορνηλία. Τα χρόνια της Καλλιθέας, τη φώναζαν όλοι Κορνηλία. Ώσπου, λίγο μετά την εγκατάστασή τους στη Βασιλίσσης Σοφίας, η θυρωρός της πολυκατοικίας την πρωτοφώναξε Λίλη. Της

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

άρεσε πολύ αυτό το όνομα. Ο ήχος του καινούριου ονόματος, με τα υγρά σύμφωνα που ηχούσαν ευχάριστα στ' αυτιά, τίναξε από πάνω της μαύρα ρούχα που μύριζαν ναφθαλίνη και λεβάντα, τρισάγια ανακατεμένα με καπνούς και μυρωδιά λιβανιού, πένθος και γηρατειά. Όταν η νηπιαγωγός τής ζήτησε να πει τ' όνομά της, χωρίς να το σκεφτεί, απάντησε «Λίλη». Έτσι επικράτησε το Λίλη. Όλοι Λίλη την αποκαλούσαν. Όλοι εκτός από τη γιαγιά της. Όχι μόνο δεν την αποκάλεσε ποτέ Λίλη, αλλά απαγόρευε μπροστά της να την αποκαλούν με άλλο όνομα εκτός από το βαφτιστικό της.

Γύρισε το κουμπί του ραδιοφώνου. Η φωνή της Τζένης Βάνου και του Γιάννη Βογιατζή, γέμισε το δωμάτιο. «Είσαι το ταίρι μου, είσαι τ' αστέρι μου…» Άρχισε να σιγομουρμουρίζει τα λόγια του τραγουδιού. Άνοιξε το καπάκι του πιάνου. Κάθισε στο σκαμπό και προσάρμοσε τα δάχτυλά της πάνω στα πλήκτρα. Η μελωδία του εύθυμου τραγουδιού που ξεχυνόταν από το ραδιόφωνο, αγκάλιασε το σπίτι. Τρόμαξε από τους ανάρμοστους ήχους. Κράτησε τα χέρια μετέωρα πάνω από τα πλήκτρα με τα δάχτυλα ανοιχτά και λίγο λυγισμένα.

«Ντροπή».

Το είπε αρκετά δυνατά για να το ακούσει και η ίδια.

Όσο και αν ντρεπόταν, δεν μπορούσε να παραβλέψει αυτό το αίσθημα ευφορίας που την πλημμύριζε. Προσπάθησε να σκεφτεί νεκρή τη γιαγιά της, αλλά δεν τα κατάφερνε. Ένιωθε ακριβώς όπως το περασμένο καλοκαίρι, τις ημέρες που είχε νοσηλευτεί η γιαγιά στην κλινική. Τότε, ενώ ήταν μόνη στο σπίτι, δεν τολμούσε να γιορτάσει την ελευθερία της, γιατί ήξερε πως η γιαγιά θα επέστρεφε και θα την κοιτούσε ίσια στα μάτια, προσπαθώντας να μαντέψει τις σκανταλιές της. «Τα κορίτσια της οικογενείας μας, ενθυμούνται πάντοτε τους

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

καλούς τρόπους που εδιδάχθησαν και τους εφαρμόζουν εις κάθε περίστασιν», της επαναλάμβανε σε κάθε ευκαιρία.

Έχει γούστο να μου κάνουν κανένα κακόγουστο αστείο.

«Κορνηλία, ντροπή», είπε στον εαυτό της.

Αρκετές φορές προσπάθησε να πλησιάσει τη γιαγιά της. Πολλές φορές ζήτησε να χωθεί στην αγκαλιά της, να παίξει μαζί της, να χωθεί στα φουστάνια της όταν άστραφτε και βροντούσε ο ουρανός. Πόσο φοβόταν τα αστραπόβροντα! Τρέμοντας άνοιγε την πόρτα του δωματίου της γιαγιάς και καθόταν στο χαλάκι, στα πόδια του κρεβατιού, μην τολμώντας ν' ανεβεί στο κρεβάτι. Εκεί την έπαιρνε ο ύπνος, ώσπου η φωνή της γιαγιάς την ξυπνούσε και τη διέτασσε να πάει στο δωμάτιό της.

Πολλές φορές ένιωθε πως η γιαγιά τη μισούσε. Πίστευε πως τη θεωρούσε υπεύθυνη του θανάτου της κόρης της. Αν δεν γεννιόταν αυτή, η μαμά της θα ζούσε. Φυσικά δεν της το είπε ποτέ, αλλά πώς αλλιώς να εξηγήσει αυτήν τη συνεχή άρνηση που εισέπραττε και τη μόνιμη επιτίμηση; Με τον απόλυτα αυταρχικό της τρόπο, φρόντιζε να την επαναφέρει στην τάξη σαν αυστηρή παλιομοδίτισσα δασκάλα, κάθε φορά που ξεχνούσε τις διδαχές και υπερίσχυε η παιδική φύση.

Σιγά σιγά, έκοψε όλες αυτές τις κακές συνήθειες. Έφτιαξε τον δικό της κόσμο, τον οχύρωσε όσο καλύτερα μπορούσε, τον στόλισε όπως ήθελε αυτή, με νεράιδες και ξωτικά, με βασιλοπούλες και βασιλόπουλα, με πουλιά και λουλούδια και κλείστηκε μέσα. Στον μαγικό της κόσμο δεν χωρούσαν δράκοι και μάγισσες, σκοτεινά δάση και δύσβατα μονοπάτια. Ούτε μαυροφορεμένες και αγέλαστες γιαγιάδες.

Όλα τα παιδιά περίμεναν με λαχτάρα τις διακοπές του

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

σχολείου. Μόνο εκείνη δεν τις λαχταρούσε. Τα πρώτα χρόνια ακολουθούσε τη γιαγιά της στην Αιδηψό και στα Καμένα Βούρλα και βαριόταν αφόρητα, καθισμένη δίπλα στις άλλες ηλικιωμένες κυρίες που έπαιρναν το τσάι τους και έπαιζαν ώρες ατελείωτες κουμ καν και κανάστα. Ευτυχώς, μετά την Γ΄ Δημοτικού, την έστελνε κάθε καλοκαίρι στην Ελβετία, για να κάνει εξάσκηση στα γαλλικά της. Μετά τις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου, την Ελβετία την αντικατέστησε η Αγγλία. Έμενε σε κοιτώνες σχολείων, μαζί με άλλα παιδιά απ' όλον τον κόσμο, κάτι που τη βοήθησε να ανοιχτεί, να βγει από το καβούκι της και να δημιουργήσει φιλίες.

Οι φιλίες ποτέ δεν της έλειψαν. Τα πρώτα χρόνια διατηρούσε αλληλογραφία με αρκετές φίλες των καλοκαιριών. Ακόμα και τώρα κρατούσε επαφή με πολλές, ανταλλάσσοντας κάρτες σε γιορτές και γενέθλια.

Λαχτάρησε ν' ακούσει τη φωνή της Ρίτας. Κοίταξε το ρολόι της. Επτά και μισή. Πολύ πρωί για τηλεφωνήματα. Ούτε με την Αλέκα μπορούσε να επικοινωνήσει· αυτήν την ώρα στην Αγγλία θα κοιμόταν βαθιά.

Την ξύπνησε ο διαπεραστικός ήχος του τηλεφώνου. Άνοιξε τα μάτια προσπαθώντας να μαντέψει πού βρισκόταν. Στην άλλη άκρη του σύρματος, ήταν ο κύριος Στεφάνου. Αμέσως επανήλθε στην πραγματικότητα. Της ζήτησε να τον επισκεφθεί στο γραφείο του, όσο πιο γρήγορα μπορούσε.

Τον βρήκε καθισμένο πίσω από το τεράστιο μαύρο γραφείο του. Σηκώθηκε, τη χαιρέτησε και της είπε μερικά λόγια παρηγοριάς.

«Η τελευταία επιθυμία της γιαγιάς σου, ήταν να ταφεί

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

στη Χίο, στον οικογενειακό σας τάφο. Μου το υπενθύμιζε συνεχώς. Μου έχει αφήσει γραπτές οδηγίες, τις οποίες και εκτέλεσα. Θα ταξιδέψουμε απόψε με το πλοίο «ΑΡΙΩΝ». Θα φύγουμε στις επτά το απόγευμα από τον Πειραιά. Θα παραστούμε στην τελετή και θα επιστρέψουμε αυθημερόν. Επίσης, μου εμπιστεύτηκε αυτόν τον φάκελο για σένα. Θα σε παρακαλούσα να τον ανοίξεις όταν θα φτάσεις στο σπίτι σου. Ακόμα, σε παρακαλώ, αγόρασε κάποιο ρούχο που να ταιριάζει στην περίσταση».

Κοίταξε τα ρούχα της. Το μάλλινο καφέ πανταλόνι, η λαχανί μπλούζα και το καφέ τζάκετ δεν ταίριαζαν σε βαρυπενθούσα συγγενή.

Χαιρέτησε τον γιατρό, ευχαριστώντας τον για όλα όσα έκανε περισσότερο από κεκτημένη ευγένεια παρά από ενδόμυχη υποχρέωση και βγήκε στον δρόμο με το γράμμα της γιαγιάς να βαραίνει αφύσικα την τσάντα της. Στο ταξί, χρειάστηκε να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια, ώστε να κρατήσει την υπόσχεσή της και να μην το ανοίξει. Μέσα στο ασανσέρ που την ανέβαζε στον έκτο όροφο, ψαχούλεψε το γράμμα στα χέρια της. Τα δάχτυλά της σταμάτησαν σε κάτι μεταλλικό που υπήρχε στη μια άκρη του. Μόλις μπήκε στο σπίτι κι έκλεισε την πόρτα, πέταξε την τσάντα της και άνοιξε το γράμμα. Αναγνώρισε τα γράμματα της γιαγιάς της με τις κατσαρές καλλιγραφικές ουρές –κατάλοιπα του μαθήματος καλλιγραφίας– που στόλιζαν τα σύμφωνα και τα φωνήεντα. Αναποδογύρισε τον φάκελο στο χέρι της. Ένα μικρό πλακέ κλειδάκι κύλησε στη χούφτα της. Ένα παράξενο μικρό κλειδί. Σαν κλειδί λουκέτου.

Έχει γούστο να είχε η γιαγιά μυστικό χρηματοκιβώτιο, σκέφτηκε.

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

«Κορνηλία μου,

Όταν θα διαβάζεις αυτές τις γραμμές, θα είσαι μόνη σου. Ελπίζω αυτό να συμβεί όσο το δυνατόν αργότερα, ώστε να έχεις αποκομίσει αρκετές εμπειρίες από τη ζωή, αφού θα πρέπει ν' αντιμετωπίσεις μόνη όλα όσα σου επιφυλάσσει το μέλλον. Προσπάθησα να κάνω το σωστό. Να σου δώσω τα εφόδια και να σε προετοιμάσω για τον αγώνα της ζωής. Κατάφερα να σου εξασφαλίσω μια άνετη ζωή, τόσο όσο βρίσκομαι κοντά σου, αλλά και όταν θα έχω φύγει. Πρέπει να ξέρεις πως, όσο και αν υποτιμούμε την αξία των χρημάτων, είναι ένας σημαντικός παράγων καλής διαβίωσης. Για όσα αφορούν τα οικονομικά σου, θα σε ενημερώσει ο κύριος Ριζάκης. Όσο για το κλειδί που υπάρχει στον φάκελο, θα φροντίσει να σου λύσει κάθε απορία ο διευθυντής της τράπεζας που συναλλάσσομαι. Εύχομαι η ζωή να φανεί γενναιόδωρη μαζί σου. Να σου δώσει όλα όσα στερήθηκες αυτά τα χρόνια. Το μόνο που ζητώ είναι να ενταφιαστώ δίπλα στην αλησμόνητη κόρη μου και σε όσους αγάπησα.

Σε ευχαριστώ για τις χαρές που μου προσέφερες όσο ζούσα. Σ' ευγνωμονώ για την ευτυχία που μου χάρισες στα γηρατειά μου. Η ευχή μου θα σε συνοδεύει όσο ζεις.

Η γιαγιά σου»

Τότε ακριβώς συνειδητοποίησε την απώλεια που βίωνε. Σαν αστραπή πέρασε από το μυαλό της η ιδέα πως δεν θα την περίμενε κανείς στο σπίτι, όταν θα επέστρεφε από το Παρίσι. Ότι δεν θα πλανιόταν στον αέρα η μυρωδιά της Acqua di Parma, της

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

μοναδικής κολόνιας που φορούσε η γιαγιά. Ότι δεν θα άκουγε τον θόρυβο από τις παντόφλες της, καθώς τις έσερνε στο καλογυαλισμένο παρκέ. Ούτε την γκρίνια της, όταν παραπονιόταν πως την ενοχλούσε το τρίξιμο των σανίδων. Μικρά και ασήμαντα, καθημερινά και κοινότυπα κι όμως, τόσο τα είχε συνηθίσει, που σίγουρα θα της έλειπαν. Το στήθος της φούσκωνε, αλλά δεν μπορούσε να κλάψει. Τα μάτια της έτσουζαν, αλλά δεν κυλούσαν λυτρωτικά δάκρυα. Σαν να είχαν στερέψει. Έκρυψε το γράμμα στο συρτάρι και κατέβηκε ν' αγοράσει μαύρα ρούχα.

Το πλοίο ήταν σχεδόν άδειο. Μαζί τους συνταξίδεψε κι ένας ασκούμενος δικηγόρος, εκπροσωπώντας τον κύριο Ριζάκη, που δεν μπορούσε, λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων, να λείψει από την Αθήνα. Στη Χίο έφτασαν ξημερώματα, πριν ακόμα βασιλέψει το φεγγάρι. Επιβιβαστήκαν σ' ένα ταξί για να πάνε στο ξενοδοχείο τους. Με την άκρη του ματιού της, είδε τη μαύρη νεκροφόρα που μετέφερε τη σορό της Μαρί Σελλά.

Από το παράθυρο του ξενοδοχείου της, είχε πανοραμική θέα του λιμανιού. Είδε το καράβι να βγαίνει από το λιμάνι και να κατευθύνεται προς τη Μυτιλήνη. Παρατήρησε ότι ξαφνικά, μόλις έφυγε το καράβι, χάθηκε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα στο λιμάνι. Ξαφνικά όλα ερήμωσαν. Έμεινε να κοιτάζει τα διώροφα νεοκλασικά σπίτια, τα καΐκια που λικνίζονταν στην ασφάλεια του λιμανιού, τα αναιμικά φώτα από τις απέναντι τουρκικές ακτές και τρόμαξε όταν συνειδητοποίησε πόσο κοντά βρισκόταν στον προαιώνιο μπαμπούλα.

Εγώ δεν θα μπορούσα να ζήσω ποτέ εδώ, συλλογίστηκε.

Στην εκκλησία δεν περίμενε να συναντήσει τόσον κόσμο. Εκείνη υπολόγιζε πως θα συνόδευαν τη γιαγιά στο τελευταίο

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

της ταξίδι δυο τρία άτομα, όσοι ήρθαν δηλαδή από την Αθήνα. Αντί γι' αυτό, βρήκε μια εκκλησία γεμάτη μαυροφορεμένες γυναίκες και αρκετούς σοβαρούς κυρίους, όλοι στην ηλικία της γιαγιάς της πάνω κάτω, που δεν τράβηξαν το βλέμμα τους από πάνω της. Την κοιτούσαν με μια εξεταστική ματιά, σαν να προσπαθούσαν να μετρήσουν αν άξιζε να είναι η εγγονή της κυρίας Μαρί. Έσκυβαν οι κυρίες προς τις διπλανές τους και μουρμούριζαν χαμηλόφωνα ακατάληπτα λόγια. Η Λίλη είχε την εντύπωση πως τα λόγια που ξεστόμιζαν όλες ήταν ίδια. «Η κόρη της Κορνηλίας, η εγγονή της Μαρί». Μια κυρία με άσπρα μαλλιά και μαύρα ρούχα ήρθε κοντά της.

«Παιδί μου, είσαι η Κορνηλία;» τη ρώτησε.

Η Λίλη κούνησε το κεφάλι σε καταφατικό νεύμα. Η άγνωστη κυρία την έπιασε από το μπράτσο και την οδήγησε στη μέση της εκκλησίας, κοντά στον τρίποδα όπου θα έβαζαν το φέρετρο.

«Εδώ πρέπει να σταθείς», της είπε και στάθηκε κι εκείνη δίπλα της.

Τη νεκρή δεν την είχαν φέρει ακόμη. Η άγνωστη κυρία της συστήθηκε. Δεν συγκράτησε το όνομά της. Κάτι σαν «η συχωρεμένη ήταν εξαδέλφη μου» έπιασε το αφτί της. Δίπλα της ήρθε και στάθηκε ο γιατρός και το τσιράκι του κυρίου Ριζάκη.

Κρατούσε το βλέμμα χαμηλωμένο, μην τολμώντας ν' αντικρίσει τα περίεργα βλέμματα, αν και θα ήθελε πολύ να περιεργαστεί την όμορφη και πλούσια στολισμένη εκκλησία. Περιορίστηκε να κοιτάει τα σχέδια του χαλιού, με τους δικέφαλους αετούς που στόλιζαν τις τέσσερις γωνίες του και τα νερά που έκανε το μάρμαρο δίπλα του. Ένας ψίθυρος σηκώθηκε ξαφνικά μέσα στην εκκλησία, σαν να μπήκε από

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

ανοιχτό παράθυρο ένα σμάρι θυμωμένων εντόμων. Σήκωσε το κεφάλι και είδε όλα τα βλέμματα που πριν λίγα λεπτά ήταν στραμμένα πάνω της, να κοιτούν μια ηλικιωμένη, μαυροφορεμένη, μικρόσωμη γυναίκα, που έμπαινε στην εκκλησία στηριγμένη στο μπαστούνι της. Η κυρία που της συστήθηκε ως εξαδέλφη της γιαγιάς της μετακινήθηκε από τη θέση της και πλησίασε την κυρία με το μπαστούνι. Την κράτησε από το μπράτσο και την οδήγησε δίπλα στη Λίλη.

Ποια να είναι πάλι αυτή; Καμιά εξαδέλφη σίγουρα, σκέφτηκε.

Έφεραν μια καρέκλα για να καθίσει η ηλικιωμένη γυναίκα, που από την ώρα που μπήκε στην εκκλησία δεν τράβηξε τη ματιά της από το πρόσωπο της Λίλης. Η ματιά της είχε κάτι το παράξενο, το απροσδιόριστο, που δεν μπόρεσε να το ξεδιαλύνει. Δυσκολεύτηκε να απαγκιστρώσει το βλέμμα της από τα θλιμμένα μάτια που δεν ξεκολλούσαν από πάνω της. Η εξαδέλφη έσκυψε προς το μέρος της νεοφερμένης και της ψιθύρισε:

«Είναι η κόρη της Κορνηλίας».

Ένα αχνό χαμόγελο ζωγραφίστηκε στα χείλη της. Τα μάτια της ήταν κόκκινα, σημάδι πως είχε κλάψει. Τα μαλλιά της άσπρα, τονισμένα με λίγο μωβ χρώμα, κομμένα κοντά, της έδιναν έναν τόνο ανεμελιάς και φρεσκάδας, αντίθετα με τα μαύρα ρούχα, τη γερασμένη επιδερμίδα και το θλιμμένο ύφος. Άπλωσε το χέρι της στη Λίλη. Η Λίλη της έδωσε το δικό της, που το κράτησε μέσα στα χέρια της για λίγο και μετά το έφερε στο στόμα της σε ένα παρατεταμένο φιλί.

«Είναι η αδελφή της γιαγιάς σου», της είπε η εξαδέλφη.

«Αδελφή; Η γιαγιά μου δεν έχει αδελφή!» κατόρθωσε να ψελλίσει η Λίλη.

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

«Έτσι σου είχε πει; Αιώνια Μαρί!» απάντησε η εξαδέλφη.

Η Λίλη δεν μπόρεσε να πει τίποτε άλλο γιατί εκείνη την ώρα έφερναν τη σορό της γιαγιάς της. Έβλεπε τους μαυροντυμένους άντρες να τοποθετούν την κάσα πάνω στο τρίποδο, τον καντηλανάφτη ν' ανάβει τα κεριά, τους παπάδες να περνούν μπροστά της κουνώντας ρυθμικά τα θυμιατά μπρος πίσω και δεν μπορούσε να αφομοιώσει καμιά εικόνα. Περνούσαν μπροστά της και έφευγαν σαν σκιές, σαν νευρόσπαστα, σαν εικόνες βωβού σινεμά. Το μυαλό της είχε σταματήσει στα λόγια: «Έτσι σου είχε πει; Αιώνια Μαρί!» Κατάπληκτη, αναρωτιόταν ποιος της έλεγε ψέματα. Οι ψαλμωδίες άρχισαν και την επανέφεραν στον χώρο. Προσπάθησε να ανακτήσει την αυτοκυριαρχία της. Με δυσκολία τα κατάφερε. Έδιωξε τα ερωτήματα και μετατόπισε για το μέλλον την αναζήτηση των απαντήσεων.

Είχε υποσχεθεί στον εαυτό της να καταβάλει κάθε προσπάθεια, ώστε να καταφέρει να κλάψει μπροστά στο άψυχο σώμα της γιαγιάς. Ήταν σίγουρη πως αν τα δάκρυα κυλούσαν από τα μάτια της, θα λυτρωνόταν η ψυχή της από το βάρος που της φούσκωνε το στήθος. Θα εξιλεωνόταν απ' όλα τα κακά που είχε κατά καιρούς επιθυμήσει για τη γιαγιά της. Θα έσβηναν οι βέβηλες σκέψεις που έκανε μόλις έμαθε τον θάνατό της. Θα έπαιρνε ο αέρας τους φόβους, τις ανασφάλειες και τον τρόμο πολλές φορές, στη σκέψη του *τι θα πει η γιαγιά αν το μάθει*. Θα χανόταν η αυταρχική και πάντα σοβαρή γιαγιά που δεν μπορούσε να προσφέρει τη στοργή και την αγάπη που έκρυβε στην καρδιά της, ακόμα και όταν την ένιωθε. Θα ξεχνούσε τον ανυπόφορο σχολαστικισμό της, που δεν άφηνε απαρατήρητη καμιά της αταξία. Θα παράβλεπε την επιτίμησή της, που δεν έκανε καμιά προσπάθεια να κρύψει, όταν παραβιαζόταν

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

η συνηθισμένη τάξη, η τάξη που είχε αναγάγει σε ουσία και φιλοσοφία της ζωής της. Θα κρατούσε την αγαπημένη μορφή, που –όσο και αν προσπαθούσε επιμελώς να κρύψει– δεν μπορούσε να μη δείξει το καμάρι της, όταν άκουγε από τους δασκάλους και τους καθηγητές στο Αρσάκειο τους επαίνους για την πρόοδο στα μαθήματα της αγαπημένης της εγγονής. Θα φύλαγε πολύτιμο ενθύμιο τα δάκρυα που αθέλητα έτρεχαν από τα μάτια της, όταν της έπαιζε στο πιάνο το αγαπημένο της κομμάτι, το *Allegro*, από τη σονάτα του Μότσαρτ. Και όμως. Αντί για όλ' αυτά, ενώ έβλεπε μπροστά της το άψυχο σώμα αυτής που τη μεγάλωσε, ενώ ήξερε πως δεν θα είχε άλλη ευκαιρία να την ξαναδεί, σκεφτόταν τα «πώς» και τα «γιατί», όλ' αυτά που οδήγησαν τη γιαγιά να κρύψει και να διαγράψει ένα τόσο σημαντικό κομμάτι της ζωής της.

© Ελένη Συράκη / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2013

Θυμήσου να ζήσεις

Ένα ξαφνικό γεγονός αναγκάζει τη Λίλη να έρθει αντιμέτωπη με την ιστορία της οικογένειάς της. Γιατί η γιαγιά της κράτησε τόσα μυστικά; Πού ήταν τόσα χρόνια ο παππούς της και γιατί δεν της ανέφερε ποτέ την αδερφή της;

Το παρελθόν αρχίζει να ξετυλίγεται στην –τουρκοκρατούμενη ακόμα– Χίο. Τότε που οι «Σημαντικοί» με την αριστοκρατική καταγωγή, τα οικόσημα και τον πλούτο δεν γύριζαν να ρίξουν δεύτερη ματιά στους απλούς Χιώτες. Τότε που οι γονείς αποφάσιζαν για το μέλλον των παιδιών τους. Τότε που το πάθος, ο έρωτας, οι φιλοδοξίες έπρεπε να είναι ελεγχόμενα.

Ο Μάρκος, η Ερμίνα και αργότερα ο Νεόφυτος, η Όλγα, η Κορνηλία, αγωνίζονται να επιβάλουν τα θέλω τους. Μαζί τους αγωνίζεται η Χίος να ελευθερωθεί, οι χαμένες πατρίδες να λυτρωθούν και το ελληνικό έθνος να διώξει τους Γερμανούς κατακτητές.

Η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη όταν στη διαμάχη εισχωρεί ο έρωτας. Οι ήρωες παλεύουν, δεν κερδίζουν πάντα, αλλά θυμούνται να ζήσουν.

ΕΛ0001
ISBN 978-618-80819-0-1
9 786188 081901

ΕΞΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ